

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Ο μεθοδικός και ολοκληρωμένος σχεδιασμός κάθε διδακτικής ενότητας ενός γνωστικού αντικειμένου είναι σημαντικός, διότι:

- Προσδιορίζει τις γνώσεις, τις ικανότητες και τις συμπεριφορές που αναμένεται να αναπτυχθούν από τη διδασκαλία της ενότητας
- Διατυπώνει μια λογική ακολουθία των διδακτικών δραστηριοτήτων
- Συμβάλλει στην επιλογή των κατάλληλων εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων
- Ενισχύει την προετοιμασία του εκπαιδευτικού
- Οδηγεί στη βέλτιστη διαχείριση του διδακτικού χρόνου
- Επιτρέπει την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διδακτικών δραστηριοτήτων

Βασικά βήματα σχεδιασμού μιας διδακτικής ενότητας

Στα βασικά βήματα σχεδιασμού μιας διδακτικής ενότητας περιλαμβάνονται τα εξής πέντε:

1. Η μελέτη και αξιοποίηση των διαθέσιμων πληροφοριών, με στόχο τον εντοπισμό των παραγόντων, οι οποίοι διαμορφώνουν το πλαίσιο ανάπτυξης των διδακτικών δραστηριοτήτων κατά τη διδασκαλία
2. Η διατύπωση των στόχων της διδακτικής ενότητας.
3. Ο καθορισμός και η οργάνωση του περιεχομένου της διδακτικής ενότητας.
4. Η επιλογή της κατάλληλης μεθοδολογίας καθώς και των κατάλληλων εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων.
5. Ο σχεδιασμός της αξιολόγησης των μαθητών και των συντελεστών της διδακτικής διαδικασίας.

Τα βασικά αυτά βήματα σχεδιασμού μιας διδακτικής ενότητας δίνουν την εντύπωση γραμμικής διαδοχής, αλλά στην πράξη συνδέονται στενά μεταξύ τους και κατά κανόνα το ένα καθορίζει το άλλο.

1ο βήμα: Μελέτη και αξιοποίηση πληροφοριών

Ο εκπαιδευτικός καλείται να απαντήσει στα εξής έξι βασικά ερωτήματα:

ΠΟΙΟΣ είναι ο μαθητής στον οποίο θα διδάξω (ηλικία, γνωστικό υπόβαθρο, δεξιότητες, προσδοκίες, κοινωνικό περιβάλλον).

ΓΙΑΤΙ ο μαθητής πρέπει να διδαχθεί το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο (βασικός σκοπός διδακτικού αντικειμένου).

ΠΟΙΟ είναι το περιεχόμενο του γνωστικού αντικειμένου που καλούμαι να διδάξω, μέρος του οποίου είναι η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα.

ΠΟΥ θα γίνει η διδασκαλία της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας (σε ποιο τόπο και σε ποιο χώρο).

ΠΟΤΕ θα γίνει η διδασκαλία (χρονική διάρκεια και ωράριο διδασκαλίας).

ΤΙ είναι διαθέσιμο για την υλοποίηση της συγκεκριμένης διδασκαλίας (μέσα και υλικά).

2ο Βήμα: Διατύπωση των στόχων της διδακτικής ενότητας

Οι στόχοι αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές για το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση των περιεχομένων των διδακτικών αντικειμένων και καθορίζουν το πλαίσιο για τη διατύπωση των κριτηρίων και την επιλογή των μέσων και των μεθόδων της αξιολόγησης. Οι στόχοι πρέπει να αναφέρονται στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα της διδασκαλίας με σαφή και αναλυτικό τρόπο.

Οι στόχοι αυτοί, για μεθοδολογικούς λόγους, ταξινομούνται σε τρία επίπεδα ή τομείς:

- A) Γνωστικός τομέας: Ποιες γνώσεις και ποιες δεξιότητες θα αποκτήσουν οι μαθητές, που είναι αναγκαίες για την επεξεργασία των πληροφοριακών δεδομένων.
- B) Συναισθηματικός τομέας (στάσεις): Ποιες αξίες και γενικά προδιαθέσεις θα αναπτύξουν ή θα αποκτήσουν οι μαθητές, οι οποίες θα επηρεάζουν τις προτιμήσεις και τη συμπεριφορά τους για πρόσωπα, πράγματα ή καταστάσεις.
- Γ) Ψυχοκινητικός τομέας (ικανότητες): Τι θα είναι ικανοί να κάνουν οι μαθητές μετά το τέλος της διδακτικής ενότητας.

3ο Βήμα: Καθορισμός και οργάνωση του περιεχομένου μιας διδακτικής ενότητας

Το περιεχόμενο κάθε γνωστικού αντικειμένου περιέχεται στα Α.Π.Σ. , στα οποία η ύλη διατάσσεται σε ενότητες κατά τάξη, είτε κλιμακωτά είτε σε επάλληλους κύκλους με ενιαία θεώρηση (σπειροειδής διάταξη ύλης).

4ο Βήμα: Μεθοδολογική προσέγγιση - επιλογή εκπαιδευτικών τεχνικών

Η μεθοδολογική προσέγγιση αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο είναι σκόπιμο να διδαχθεί ένα γνωστικό αντικείμενο. Η τεχνική είναι ένα συγκεκριμένο παιδαγωγικό «εργαλείο», είναι το μέσο με το οποίο εφαρμόζεται η εκπαιδευτική μέθοδος. Στη βιβλιογραφία δεν έχει επικρατήσει μια συγκεκριμένη ορολογία για την εκπαιδευτική

μεθοδολογία. Σχηματικά, ανάλογα με την προώθηση ή μη της ενεργητικής συμμετοχής των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία διακρίνουμε:

α) την άμεση μορφή διδασκαλίας (π.χ. αφήγηση)

β) τις έμμεσες μορφές (συμμετοχικές, ευρετικές, ερωτηματικές, ενεργητικές και μεθόδους εξερεύνησης και εφαρμογής) και

γ) ομαδοσυνεργατικές μορφές διδασκαλίας

Κατά περίπτωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί κάθε στρατηγική διδασκαλίας ή σε συνδυασμό μεταξύ τους

Η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών προωθείται μέσα από μεθόδους που αναπτύσσουν την αλληλεπίδραση μεταξύ του εκπαιδευτικού και των μαθητών, αλλά και μεταξύ των μαθητών, και δίνουν στους τελευταίους πηγές, ώστε να αναζητούν πληροφορίες, να αναπτύσσουν την κριτική τους ικανότητα, να επεξεργάζονται λύσεις, να μαθαίνουν πράττοντας.

Εκπαιδευτικές τεχνικές που προωθούν την ενεργητική συμμετοχή είναι οι εξής:

- Ερωτήσεις - απαντήσεις
- Συζήτηση
- Καταιγισμός ιδεών
- Ασκήσεις
- Επίδειξη
- Ομάδες εργασίας
- Μελέτη περίπτωσης
- Παιχνίδια ρόλων
- Προσομοίωση
- Λύση προβλήματος
- Συνέντευξη από ειδικό
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις

5ο βήμα: Αξιολόγηση μαθητή

Βασικός στόχος της αξιολόγησης του μαθητή είναι ο εντοπισμός των μαθησιακών ελλείψεων και η ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με σκοπό τη βελτίωση της προσφερόμενης σχολικής εκπαίδευσης.

- Μορφές αξιολόγησης
  - A) Αρχική ή Διαγνωστική Αξιολόγηση
  - B) Διαμορφωτική ή Σταδιακή Αξιολόγηση
  - Γ) Τελική ή Συνολική Αξιολόγηση
-
- Βασικές αρχές αξιολόγησης
  - Τεχνικές αξιολόγησης
  - Έκφραση αξιολογικού αποτελέσματος

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Καψάλης, Αχ. & Νήμα, Ε. (2008). *Σύγχρονη Διδακτική*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Μάνεσης, Ν. (2010). *Σχολείο και Οικογένεια. Η Καθημερινότητα της Εκπαιδευτικής Πράξης*. Αθήνα: Γκιούρδας Εκδοτική.
- Ματσαγγούρας, Η. (1999). *Η εξέλιξη της διδακτικής: επιστημολογική θεώρηση*. Αθήνα: Gutenberg
- Ματσαγγούρας, Η. (1994). *Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Πυργιωτάκης, Ι. (2009¹⁴). *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Επιστήμη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Χατζηδήμου, Δ. (2006), *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική: Συμβολή στη διάχυση της Παιδαγωγικής σκέψης*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Ξωχέλλης, Π. (2002). *Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης: Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.